

Eesti keele riigieksamist 2008

Eesti keele riigieksami eesmärgid on

- kontrollida emakeele riikliku õppekavaga määratletud õpitulemuste saavutatust;
- tagada gümnaasiumi lõpukirjandite hindamine ühtsetelt alustelt ning hinnete võrreldavus;
- võimaldada õpilastel saada objektiivne pilt õpitulemustest;
- anda Haridus- ja Teadusministeeriumile, haridusosakondadele, koolidele ja lapsevanematele ülevaade õppeprotsessi tulemuslikkusest;
- ühitada gümnaasiumide lõpueksamid kõrgkoolide sisseastumiseksamitega.

2008. aasta eesti keele riigieksamil osales 10154 abiturienti, neist oli põhieksamil 10115 ning lisaeksamil 39 õpilast. Analüüsi aluseks on võetud õpilaste põhieksami tulemused.

Eksami keskmine tulemus oli 57,72 punkti, mis oli 2007. aastaga võrreldes natuke kõrgem (2007 – 56,4). Kõige kõrgema tulemuseni küündisid Tartumaa lõpetajad (keskmine tulemus 66,11), teiste maakondade tulemused jäid alla 60%. Riigi keskmisest tulemusest kõrgem punktisumma oli ka Hiiumaa (58,82) ning Raplamaa (57,82) õpilastel. Väga lähedal riigi keskmisele olid Lääne-Virumaa (57,38) ja Viljandimaa (57,21) eksaminandid. Teiste maakondade õpilaste tulemused olid madalamad. Kõige rohkem valmistas tekstiloomes raskust Võrumaa (52,58) ning Ida-Virumaa (51,17) abiturientidele.

Tabel 1. Tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
Kutseõppeasutused	381	3,77	35,31	8	31	92	16,31
Maakonnakeskus	1796	17,76	60,74	6	61	100	18,79
Suurlinn	2933	29,00	60,47	0	61	100	19,17
Teeninduspiirkonnata koolid	1411	13,95	69,50	7	72	100	20,36
Täiskasvanute gümnaasiumid	911	9,01	42,27	0	41	96	18,59
Valla- ja väikelinnakoolid	2683	26,52	54,94	1	54	100	19,65
Kokku	10115	100	57,72	0	58	100	20,88

Tabel 2. Tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
(määramata)	4	0,04	62,75	41	62	85	18,01
Gümnaasium	8836	87,36	60,25	0	61	100	20,01
Kutseõppeasutus	381	3,77	35,31	8	31	92	16,31
Täiskasvanute gümnaasium	894	8,84	42,25	0	41	96	18,59
Kokku	10115	100	57,72	0	58	100	20,88

Analüüsid eksamitulemusi asukoha ja koolitüübi järgi, näeme, et kõige kõrgema keskmise punktisumma said teeninduspiirkonnata koolide lõpetajad (69,50). Peaaegu võrdsel tasemel olid maakonnakeskuste (60,74) ja suurlinna (60,47) koolide õpilased. Oluline on, et maakonnakeskused pakuvad suurlinnadele õpikeskkonnana võrdväärset konkurentsi. Valla- ja väikelinnakoolide tulemus oli mõnevõrra madalam (54,94). Kõige raskemas olukorras aga on täiskasvanute gümnaasiumid (42,25) ja kutseõppeasutused (35,31), mille tulemused osutavad õppimis- ja õpetamisprobleemidele.

Kirjandi teemad 2008

1. Võrdsete võimaluste Eesti

2. Mis viib elu edasi – kultuur või kapital?

3. Virtuaalsed inimsuhted

4. Tänapäeva maailma hirmud

5. Sport tähendab võitude hinda ja kaotuse kibedust

6. „Eesti suurim turvalisusrisk on harimatus.” (Jaak Jõeriüt)

7. Olla nagu kõik või jääda iseendaks?

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid inimese iseendaks jäämisega seotud probleeme. Arutle, kas ühiskond ning kaaskodanikud on piisavalt tolerantset, et arvestada erinevate inimeste tõekspidamistega, too selle kohta elust või kirjandusest näiteid. Kirjuta ka sellest, milliseid raskusi tuleb inimesel iseendaks jäädes mõnikord ületada. Võid valida ka mõne muu teematõlgenduse.

8. Kunst avab tee maailma mõistmisele

Kirjuta arutlev kirjand, milles käsitled kunsti (kirjanduse ja/või kujutava kunsti ja/või muusika ja/või teatri vms) üht põhilist eesmärki: püüdu kujutada ning mõtestada inimest ja teda ümbritsevat maailma. Arutle ning too näiteid, kuidas kunst mõjutab inimest, muudab tema arusaama maailmast, aitab seda paremini mõista. Võid valida ka mõne muu teematõlgenduse.

9. „Sõjalt ei saa oodata mingeid hüvesid.” (Vergilius)

Kirjuta arutlev kirjand, milles analüüsid, kuivõrd on võimalik sõdade abil lahendada riikide- ja rahvastevahelisi probleeme. Too selle kohta näiteid ajaloost ja/või tänapäevast ja/või kirjandusest. Arutle ka selle üle, kas ja kuidas oleks võimalik vastuolusid rahumeelselt lahendada. Võid valida ka mõne muu teematõlgenduse.

10. Ajakirjandus peab ühiskonda parandama

Kirjuta arutlev kirjand, milles käsitled ajakirjanduse üht põhilist ülesannet: muuta ühiskond inimestele elamisväärsemaks. Arutle ning too näiteid selle kohta, kas ja kuidas on Eesti ajakirjandus aidanud kaasa ühiskonna arengule, selle paremaks muutmisele. Võid valida ka mõne muu teematõlgenduse.

Tabel 3. Õpilaste teemaeelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
1. teema	419	4,14	54,25	0	53	100	21,72
2. teema	250	2,47	60,16	4	62	100	21,90
3. teema	665	6,57	53,16	5	53	100	19,68
4. teema	2526	24,97	57,54	5	58	100	20,60
5. teema	370	3,66	52,17	13	51	100	19,94

6. teema	198	1,96	59,57	2	62	95	20,66
7. teema	4191	41,43	57,99	0	59	100	20,45
8. teema	598	5,91	65,13	0	68	100	21,67
9. teema	599	5,92	59,52	8	60	100	22,19
10. teema	299	2,96	55,86	0	56	100	21,63
Kokku	10115	100	57,72	0	58	100	20,88

Eksaminand pidi valima ühe teema kümnest ning kirjutama selle põhjal sidusa arutleva teksti. Sel aastal oli esimest korda osa teemasid (neli kümnest) eesti- ja venekeelse gümnaasiumi lõpetajatele ühised, samuti oli nende teemade puhul eksaminandidele esitatud käsitletav probleem. Kui võrrelda õpilaste valikuid, siis näeme, et nad eelistasid probleemina avatud teemasid traditsioonilistele pealkirjadele: neljal probleemina avatud teemal kirjutas 56% lõpetajatest, kuuel traditsiooniliselt sõnastatud teemal aga 44%. Ka keskmiste tulemuste võrdluses olid õpilased, kes valisid kirjutamise aluseks probleemi, teistest eksaminandidest edukamad, keskmised tulemused vastavalt 59,63 ja 56,14. Eesti keele riigieksamil 2009 esitatakse kõik ülesanded teema ja probleemina, samuti on need nii eesti kui ka vene keeles kirjandit kirjutavatele õpilaste ühised.

Kõige rohkem valisid õpilased teemat 7 „Olla nagu kõik või jääda iseendaks”. Sel teemal kirjutas 41,43% lõpetajatest, kelle keskmine tulemus oli 57,99 punkti. Selle teema populaarsus peitub üldises sõnastuslaadis, mis annab autorile suure vabaduse ainestiku valikul ning küllaltki avara tõlgendusvõimaluse. Samuti võimaldas see kergesti leida sobivaid kirjanduslikke allikaid või arendada teemat isiklike kogemuste põhjal.

Õpilaste hulgas oli populaarne ka teema 4 „Tänapäeva maailma hirmud”. Selle aktuaalse ühiskondliku teema valis 24,97% lõpetajatest, nende kirjandite keskmine tulemus oli 57,54. Teema võimaldas arutleda selliste oluliste tänapäeva probleemide üle nagu globaliseerumine, loodushoid, terrorism jpm. Teema sobis hästi kirjutajatele, kellel on suurem huvi ühiskondlike ja rahvusvaheliste probleemide vastu.

Üsna vähe valiti teemat 10 „Ajakirjandus peab ühiskonda parandama” (2,96%); teemat 2 „Mis viib elu edasi – kultuur või kapital?” (2,47%) ning teemat 6 „Eesti suurim turvalisusrisk on harimatus. Jaak Jõerüüt” (1,96%). Nende teemade sõnastus oli eespool nimetatutest konkreetsem ning nõudis kirjutajatelt ka sügavamat probleemitundmist. Siiski ei saa sugugi pidada neid teemasid väikese valitavuse tõttu ebaõnnestunuteks. Seda näitavad (vt tabel 3) nende keskmised tulemused, mis on ligilähedased kõige populaarsemate teemade keskmistele punktidele. Pigem osutab teemade valimise suur erinevus paljude õpilaste suhteliselt ahtale ja pinnapealsele lugemusele, mis sunnib eelistama üldisi probleeme eriomastele.

Keskmisel tasemel valiti teemat 5 „Sport tähendab võitude hinda ja kaotuse kibedust” (valikuid 3,66%, keskmine tulemus 52,17 punkti); teemat 1 „Võrdsete võimaluste Eesti” (4,14% ja 54,25); teemat 8 „Kunst avab tee maailma mõistmisele” (5,91% ja 63,39); teemat 9 „Sõjalt ei saa oodata mingeid hüvesid. Vergilius” (5,92% ja 59,52) ning teemat 3 „Virtuaalsed inimsuhted” (6,57% ja 53,16). Nende teemade sõnastuslaad on eelmises lõigus nimetatutest natuke üldisem, küllap see mõjutas ka valikute arvu. Siiski võib neid teemasid valinute seast leida ka selle aasta eksami suurimad ebaõnnestunud ja õnnestunud. Madalad keskmised tulemused olid spordi ning virtuaalsete inimsuhte teemadel arutlejatel. Selle peamine põhjus oli kirjutajate pealiskaudsus, suutmatus analüüsida probleeme sügavuti ning teha üldistusi.

Eksami kõrgeim keskmine tulemus aga saadi kunstiteemal, mille käsitlustes võis märgata teistega võrreldes suuremat asjatundlikkust. Sel teemal kirjutatud tekstid paistsid silma ka parema stiili- ja vormitaju ning õigekirja poolest.

Tabel 4. Meeste teemaeelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
1. teema	203	4,82	49,89	0	48	99	21,58
2. teema	125	2,97	56,06	14	58	97	21,86
3. teema	395	9,38	51,56	5	51	100	19,47
4. teema	1359	32,28	55,23	6	56	100	20,31
5. teema	294	6,98	51,19	13	49	95	19,48
6. teema	96	2,28	56,81	2	57	95	20,22
7. teema	1034	24,56	54,03	0	54	100	20,45
8. teema	177	4,20	57,33	0	57	100	21,66
9. teema	399	9,48	57,29	8	57	100	22,35
10. teema	128	3,04	53,73	0	52	98	21,84
Kokku	4210	100	54,35	0	54	100	20,70

Tabel 5. Naiste teemaeelistused ja tulemused

	N	N (%)	Keskmine tulemus	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
1. teema	216	3,66	58,36	0	60	100	21,10
2. teema	125	2,12	64,26	4	67	100	21,25
3. teema	270	4,57	55,49	6	56	100	19,77
4. teema	1167	19,76	60,23	5	61	100	20,61
5. teema	76	1,29	55,97	15	58	100	21,34
6. teema	102	1,73	62,16	3	64	95	20,83
7. teema	3157	53,46	59,28	7	60	100	20,29
8. teema	421	7,13	68,41	1	72	100	20,84
9. teema	200	3,39	63,97	11	68	100	21,24
10. teema	171	2,90	57,46	8	57	100	21,39
Kokku	5905	100	60,13	0	61	100	20,68

Meeste ja naiste teemaeelistusi võrreldes näeme, et mehed valisid kõige rohkem teemat 4 ning teisena teemat 7. Naiste eelistused olid vastupidised: kõige rohkem kirjutati teemal 7 ning populaarne oli ka teema 4. Seejuures on meeste teemavalik ühtlasem, naistest aga on koguni 54% kirjutanud teemal „Olla nagu kõik või jääda iseendaks?”. Teemavaliku eelistustest ilmneb, et noormehed on rohkem orienteeritud globaalsetele ja ühiskondlikele, neiud aga

inimesega seotud kitsamatele probleemidele. Kõige vähem valisid noormehed 6. teemat „Eesti suurim turvalisusrisk on harimatus” ning neid 5. teemat „Sport tähendab võitude hinda ja kaotuse kibedust”.

Keskliste tulemuste analüüsist selgub (vt tabel 4 ja 5), et noormehed näitasid kõige kõrgemaid tulemusi teemadel 8, 9, 6 ja 2 kirjutades; neidude õnnestumised aga on seotud teemadega 8, 2, 9 ja 6. Kõige raskemaks osutus noormeestele 1. teema, millel kirjutajate keskmine tulemus jäi alla 50%, neidudel aga pakkusid rohkem mõtlemisainet teemad 3 ja 5.

Tavapäraselt oli eesti keele riigieksami keskmine tulemus naistel kõrgem kui meestel, tulemused vastavalt 60,13 ning 54,35 punkti. Seejuures on rõõmustav, et see vahe on 2008. aastal natuke vähenenud, olles 5,78% (2007 – 7,4%).

Õpilaste kirjandites hinnatakse (vt hindamisjuhendit Eksamikeskuse kodulehelt) skaalal 0–5 nelja aspekti, milleks on teksti sisu, õigekiri, stiil ja ülesehitus. Aspektide osatähtsus on lõpptulemuses erinev: kõige suurema osa moodustab sisu (õpilase hinne korrutatakse teguriga 9), sellele järgneb õigekiri (tegur 7), stiil (tegur 3), ülesehitus (tegur 1).

Tabel 6. Eksami tulemused. 1. aspekt – sisu

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4210	41,62	25,64	56,98	0	27	45	9,43
N	5905	58,38	26,60	59,11	0	27	45	9,38
Kokku	10115	100	26,20	58,22	0	27	45	9,41

Tabel 7. Eksami tulemused. 2. aspekt – õigekiri

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4210	41,62	16,55	47,29	0	18	35	10,66
N	5905	58,38	20,19	57,69	0	21	35	10,32
Kokku	10115	100	18,68	53,37	0	21	35	10,61

Tabel 8. Eksami tulemused. 3. aspekt – stiil

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4210	41,62	8,61	57,40	0	9	15	3,51
N	5905	58,38	9,60	64,00	0	10	15	3,46
Kokku	10115	100	9,19	61,27	0	9	15	3,51

Tabel 9. Eksami tulemused. 4. aspekt – ülesehitus

	N	N (%)	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min	Mediaan	Max	Standard- hälve
M	4210	41,62	3,30	66,00	0	4	5	0,96
N	5905	58,38	3,49	69,80	0	4	5	0,96
Kokku	10115	100	3,41	68,20	0	4	5	0,96

Tabelitest on näha, et neid olid noormeestest paremad kõigis kirjutamisaspektides. Kõige lähedasemad olid sisu ja vormi hinded, kus erinevused jäid 2–4 protsendi vahele. Seega võib väita, et noormeeste ja neidude arutlus- ning teksti ülesehitamise oskus on ligilähedane. Suur aga oli erinevus poiste ja tüdrukute õigekirjavaldamises. Tüdrukute õigekirjahnne oli peaaegu 10% kõrgem kui poistel. Poistele on raske ka arutluse stiil ning nende sõnavara on tüdrukute omast vaesem. Kirjandite stiili keskmine tulemus oli poistel tüdrukutest 6,6% madalam. Noormeeste ja neidude tulemusi kokku võttes saadi kõige paremini hakkama kirjandi ülesehitusega (68,20%), sellele järgnes stiili valdamine (61,27%), sisuarendus (58,22%) ja õigekirja valdamine (53,37%).

Eesti keele riigieksamit ei sooritanud, s.t tulemus oli madalam kui 20 punkti 255 õpilasel, mis moodustab eksaminandide arvust 2,52% (2007 – 4,07%). Maksimumtulemuse 100 punkti sai 82 ehk 0,81% õpilastest (2007 – 0,74%). Tugevaid töid (üle 90 punkti) oli 574 ehk väga hea tulemuseni jõudis 5,67% kõikidest eksamitöö kirjutajatest (2007 – 5,35%).